

Голас РАДЗІМЫ

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ КАМІТЭТА ЗА ВЯРТАННЕ НА РАДЗІМУ
І РАЗВІЦЦЕ КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЕЙ З СУАЙЧЫНІКАМІ

№ 45 (629)

Чэрвень 1962 г.

Год выдання 8-ы

Калгас «Рассвет» Навагрудскага раёна — перадаваў у Гродзенскай вобласці па надоях малака. У гэтым немалая заслуга і лепшага пастуха Івана Піліпавіча Амелянічыча. Ужо дзесяць год пасвіць ён калгасны статак. На здымку: І. П. Амелянічыч.

Фота А. Перахода.

Камсамолка Ганна Сідарчук у мінулым годзе скончыла Гродзенскі педагогічны інстытут імя Я. Купалы. Цяпер яна працуе лабаранткай кабінета матэматыкі і чарчэння ў гэтым жа інстытуце. Ганна — палымны кінамаатар. Ёю створана 10 вучэбных фільмаў па матэматыцы. Дзяўчына таксама зняла і зрабіла чатыры дакументальныя фільмы аб жыцці Гродна.

АДМОВІЦА АД ПРАВЯДЗЕННЯ ЯДЗЕРНЫХ ВЫБУХАЎ НА ВЯЛІКАЙ ВЫШЫНІ Заява Савецкага ўрада

МАСКВА, 3 чэрвеня. (ТАСС). Урад ЗША аб'явіў, указваючы ў заяве, што ў ходзе правядзення ім цяпер на Ціхім акіяне серыі выпрабаванняў ядзернай зброі запланаваў ажыццявіць ядзерны выбух на вышыні некалькіх соцень кіламетраў, у тым ліку выбухі мегатоннай магутнасці. Савецкі ўрад лічыць неабходным звярнуць увагу ўсіх дзяржаў і народаў на намер ЗША ўжыць новай надзвычай небяспечнай дзеянні, якія, пераносячы гонку ядзернага ўзбраення ў космас, яшчэ больш закрануць інтарэсы ўсяго чалавецтва.

Парушэнне іонасферы і ўзнікненне паглынальных зон можа навесці за сабой часовае спыненне радыёсувязі на вялікіх прасторах, прычым нельга з упэўненасцю сказаць у цяперашні час, наколькі яно будзе працяглым. Працяглы перапынак радыёсувязі можа парушыць нармальнае жыццё раёнаў Зямлі. Яшчэ больш цяжкімі могуць аказацца вынікі амерыканскіх ядзерных выбухаў на вялікай вышыні для касманаўтаў — герояў нашай эпохі, для далейшага пранікнення чалавека ў космас.

У заяве адзначаецца, што вышынныя ядзерныя выбухі вялікай магутнасці могуць парушыць раўнавагу ў верхніх слаях атмасферы, што непазбежна павядзе за сабой працяглы і новы з'явы на Зямлі, якія цяжка паддаюцца ўліку, у прыватнасці змяненні надвор'я, што

могуць мець адмоўныя вынікі. Усё гэта паказвае з усёй відавочнасцю, што правядзенне ўрадам ЗША ядзерных выпрабаванняў на вялікіх вышынях закрэае інтарэсы ўсіх дзяржаў, можа непасрэдна адбіцца на жыцці многіх людзей.

Многія аўтарытэтыны амерыканскія вучоныя, гаворыцца ў заяве Савецкага ўрада, глыбока ўстрыжаныя планами ўрада ЗША. З заклікам перашкодзіць ажыццяўленню амерыканцамі ядзерных выпрабаванняў на вялікай вышыні выступіў англійскі вучоны з сусветным імем Бернард Ловел. Міжнародны астранамічны саюз, які аб'ядноўвае вучоных-астраномаў і астрафізікаў усяго свету, ядаўна прыняў асабае рашэнне аб тым, што ніхто не мае права колькі-небудзь значна змяняць асяроддзе, што акружае Зямлю, без міжнароднай згоды на тое і без усебаковага міжнароднага вывучэння гэтага пытання.

І тым не менш урад ЗША, падкрэсліваецца ў заяве, не толькі не адмовіўся ад свайго намеру правесці ядзерныя выпрабаванні на вялікай вышыні, але і яшчэ раз пацвердзіў гэтымі днямі, што гэтыя выпрабаванні будуць праведзены ў самы бліжэйшы час.

Нельга таксама прайсці міма таго факту, адзначаецца ў заяве, што ўрад ЗША рыхтуецца да правядзення ядзерных выпрабаванняў у калязямной прасторы якраз у той час, калі паміж

Савецкім Саюзам і ЗША вядуцца перагаворы аб супрацоўніцтве ў мірных выкарыстанні космасу. Прыходзіцца шкадаваць, што ў пытанні аб супрацоўніцтве ў мірных выкарыстанні касмічнай прасторы ва ўрада ЗША словы разыходзяцца са справамі.

Калі ўрад ЗША прывядзе ў выкананне свой намер і ажыццявіць запланаваны ім ядзерны выбух на вялікай вышыні, падкрэсліваецца ў заяве, ён тым самым возьме на сябе ўсю адказнасць за сур'ёзнае ўскладненне міжнароднай абстаноўкі. Мерапрыемствы ЗША па пашырэнню ваенных падрыхтаванняў на калязямную прастору паставяць Савецкі Саюз перад неабходнасцю прыняць у гэтых умовах адпаведныя меры да забеспячэння сваёй бяспекі, бяспекі сацыялістычных і ўсіх міралюбівых краін. Толькі неадальнабачныя дзеянні могуць разлічвацца на тое, што ў выніку правядзення ядзерных выпрабаванняў на вялікай вышыні ЗША даб'юцца якіх-небудзь ваенных пераваг. Урад СССР паклапоціцца аб тым, каб гэтага не адбылося.

Савецкі ўрад звяртаецца да ўрада ЗША з заклікам прыслухацца да законных патрабаванняў народаў і ў інтарэсах усёго чалавецтва адмовіцца ад правядзення ядзерных выбухаў на вялікай вышыні, стаўшы на шлях дагаворанасці аб забароне ўсіх выпрабаванняў ядзернай зброі на вечныя часы.

Унікальная карта

МАСКВА. Удзельнікі навуковай канферэнцыі, прысвечанай праблемам нафтавай, газавай і нафтахімічнай прамысловасці, якая праходзіла ў Маскве, пазнаміліся з унікальнай картай перспектывы залежнаў нафты і газу ў СССР. Першае, што кідаецца ў вочы, — вялізарныя размеры: яе даўжыня — 5 метраў, шырыня — 2 метры. На гэтай карце паказаны вобласці, раёны, рэспублікі, дзе эксплуатаюцца месцазнаходжэнні або маюцца яшчэ маладаследаваныя і мярнуемыя нафтагазавыя залежы. Даная даследаванню наглядная сведчаць аб тым, што наша краіна мае невычарпальныя багаціі эканамічных відаў паліва. Навукова даказаны багацейшыя перспектывы для адкрыцця новых буйных месцазнаходжэнняў газу і нафты ў волга-уральскай правінцыі і на такіх малавучучых тэрыторыях, як сярэднеазіяцкія рэспублікі, Казахстан, заходняя і ўсходняя Сібір, Прыкаспійская упадзіна.

Мініятурная

паточная лінія

МАГІЛЕЎ. Мініятурную аўтаматычную паточную лінію «ЛН-90» па вытворчасці электраўстаноўчага фарфору спрэктавалі канструктары магілеўскага завода «Строммашына» А. Науменка, Ю. Матвеева, І. Сарока.

— Новая лінія, — сказаў кіраўнік праекта А. Науменка, — гэта невялікі, але найдасканалейшы аўтаматычны аграгат. Ён займае плошчу ўсяго 1,5 квадратных метра, а яго прадукцыйнасць — 21 мільён штук ізалятараў у год. Мехаізмы аўтамата без дакранання рук чалавека будуць загрузаць прэсформы фарфоравым парашком, адначасова прэсаваць 6 відаў вырабаў, ачышчаць іх ад завузенці і перадаваць на сушку. Кантроль за работай аграгата ажыццяўляюць два чалавекі.

Зараз на прадпрыемстве пачалася падрыхтоўка вытворчасці да выпуску вопытнага ўзору такой аўтаматычнай лініі.

Коратка

Торфапрадпрыемствы Смалявіцкага раёна «Усяж», «Смалявіцкае», імя Арджанікідзе і «Чырвоны сцяг» пачалі сезон здабычы паліва. У работу ўключана тэхніка. Ужо здабыта каля дзесяці тысяч тон фрэзернага і кавалкавага торфу.

Звыш тысячы бульбакіпапан паставіў калгасам і саўгасам за чатыры месяцы калентуў Рэчыцкага гарпрамкамбіната. У гэтым годзе выпуск такіх машын на прадпрыемстве наможа павялічваецца.

Камітэт Выстаўні дасягненняў народнай гаспадарні СССР узнагародзіў групу наватараў Гомельскага дрэваапрацоўчага камбіната вялікімі і малымі срэбранымі, а таксама бронзавымі медалямі за распрацоўку праекта і выбар першай у краіне паўаўтаматычнай лініі па выпуску драўняна-стружачных пліт на сінтэтычных смолах.

Іжорскія экскаватары

КОЛПИНА. Соты экскаватары вырабілі іжорскія машынабудавнікі. Для перавозкі гэтай магутнай насьмікубавай машыны патрэбна чатырнаццаць чыгуначных вагонаў. Сёлета іжорцы дадуць гарнаруднай прамысловасці 45 такіх машын, а ў апошнім годзе сямігодкі давадуць іх выпуск да 150.

На заводзе закончана распрацоўка экскаватара больш дасканалай канструкцыі. Для выпуску новай машыны спатрэбіцца на 10 тон металу менш.

Адначасова створан праект яшчэ аднаго экскаватара — прыкмыснова з кашом ёмістасцю 4 кубаметры. Абедзве машыны будуць збірацца з аднолькавых вузлоў і дэталей.

«ТАГАНРОЖАЦ»

Таганрогскі завод сельскагаспадарчага машынабудавання зрабіў добры падарунак сялянам. Тут створана самаходнае шасі «Таганрожац». На раму гэтай быстраходнай і маневраўнай машыны можна навешаць разнастайныя прылады, якія дазваляць убіраць пшаніцу і ячмень, бабовыя культуры і рыс, кукурузу і бульбу, каноплі і сою.

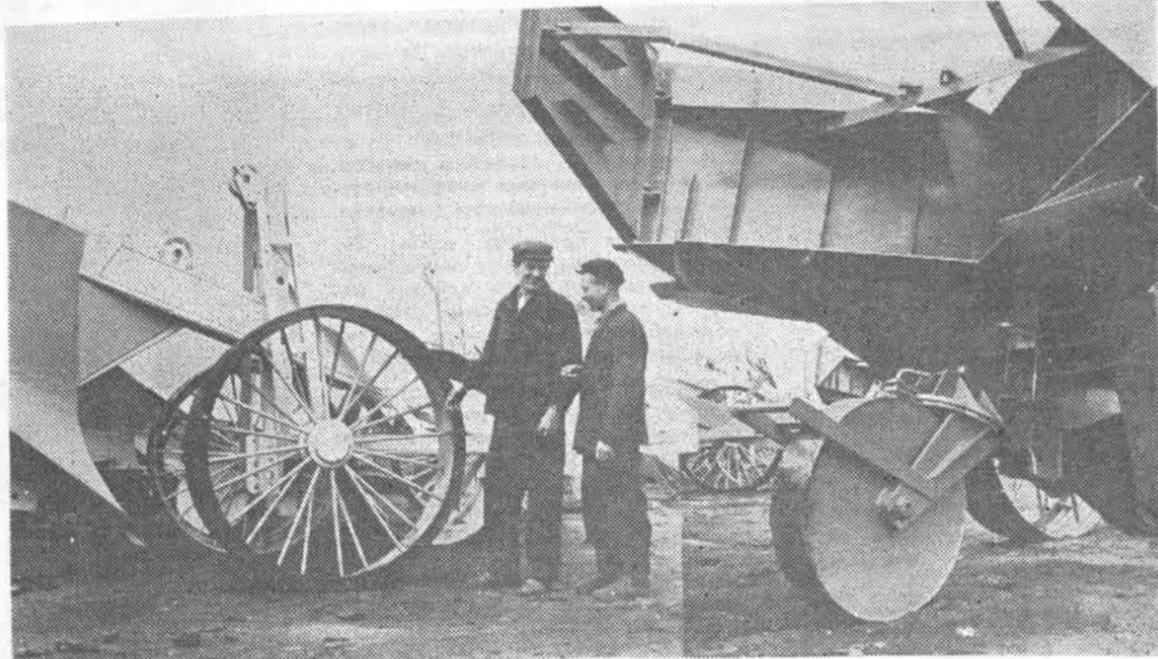
Адна з канструкцыйных асаблівасцей «Таганрожца» заключаецца ў тым, што яго колы могуць рассявоўвацца на розную каліяну. Гэта дае машыне магчымасць апрацоўваць самыя розныя культуры. Яна можа араць і працаваць з рознымі селякмі, раскідваць узгаенні і весці культывацыю, убіраць ураджай і праводзіць снегызатрыманне. «Таганрожац» можа быць і будаўніком — капаць траншэі, перамяшчаць зямлю, вазіць пясок і цэмент. Для гэтай машыны на заводзе выпускаецца спецыяльны кузаў. З ім «Таганрожац» ператвараецца ў аўтамабіль-самазвал.

Фантанная нафта

ДРАГОБЫЧ, (Львоўская вобласць). Бригада аднаго са старэйшых буравікоў Прыкарпацця — Рыгора Якаўлевіча Купрыенкі адкрыла яшчэ адзін падземны скарб. З прабуранай ёю разведчай шчыліны атрымана фантанная нафта.

Вялікі Гаурдак будзеца

АШХАБАД. Кініць новае жыццё ў адгор'ях Гісарскага хрыбта, дзе размяшчаны залежы прыроднай серы. Тут і там чуецца гул буравых станкоў, скрыгат транзітных экскаватараў. Далёка разносяцца выбухі. Гэта будаўнікі Вялікага Гаурдака вядуць работы на участку будучага кар'ера. Тут у хуткім часе ўпершыню ў Туркмені пачнецца здабыча сернай руды адкрытым спосабам.

У многіх кутках нашай краіны вядомы канавакапальнікі Мазырскага завода меліярацыйных машын. Сваю прадукцыю прадпрыемства пастаўляе таксама ў многія зарубажныя дзяржавы. На здымку: канавакапальнікі КМ-1400, зробленыя на экспарт, на адгрузачнай пляцоўцы.

Фота Ч. Мезіна.

Падарунак М. С. Хрушчова сялянам Італіі

ІТАЛІЯ. Нядаўна пяць доследных участкаў у Мантэкастрылі — адной з невялікіх абшчын правінцы Тэрні былі засеяны насеннем кукурузы, прысланым М. С. Хрушчовым па просьбе мэра абшчын Джавані Мароні. Ён прасіў прыслаць узоры пасяўной кукурузы, якая дае найбольш высокія ўраджаі ў паўднёвых раёнах СССР, каб абшчына, што жыве выключна даходамі ад сельскай гаспадаркі, здолела выбіцца з нястачы і ўзняць даходнасць сельскагаспадарчай вытворчасці.

У інтэрв'ю карэспандэнту ТАСС Мароні заявіў: «Мы сардэчна дзякуем Савецкаму ўраду і асабіста М. С. Хрушчову за гэты дружэлюбны жэст у адносінах да простых людзей Італіі і іх патрэб, і мы верым, што высейныя намі сёння зерні кукурузы дадуць добрыя ўсходы брацкай дружбы паміж народамі Савецкага Саюза і Італіі».

На карце — новыя моры

На карце СССР за апошнія гады прыкметна прыбавілася блакітнай фарбы. Многія рэкі краіны змянілі свае абрысы, на іх з'явіліся велізарныя вадасховішчы. Пройдуць гады, будуць ажыццёлены задачы, пастаўлены ў новай Праграме КПСС, і большасць асноўных рэк Еўрапейскай і Азіяцкай частак Савецкага Саюза нельга будзе пазнаць. 180 новых буйных гідраэлектрастанцый, а значыць, і вадасховішчаў — мораў з'явіцца за бліжэйшыя 20 гадоў на рэках Савецкай краіны.

Найбольш буйныя вадасховішчы былі створаны ў пасляваенныя гады. Першым сярод іх было Цымлянскае, якое з'явілася ў сувязі з пабудаваннем Волга-Данскога суднаходнага канала імя Леніна і Цымлянскай ГЭС.

Куйбышаўскае мора, якое разлілося за плацінай Волжскай ГЭС імя Леніна, займае плошчу ў 6,5 тысячы квадратных кіламетраў і з'яўляецца найвялікшым штучным вадаёмам на зямлі. Яно працягнулася ўверх па Волзе больш чым на 500 кіламетраў ад Жыгулёўскіх гор да горада Чэбаксары. Новае штучнае мора такое вялікае, што нават Волзе спатрэбілася для яго запаўнення амаль два гады. А ніжэй па рацэ раскінула свае воды яшчэ адно вялікае вадасховішча — Волгаградскае.

Кахоўскае і Крамянчугскае вадасховішчы на Дняпры, Горкаўскае на Волзе, Камскае на Каме, Усць-Каманогорскае на Іртышы, Нова-Сібірскае на Обі, Іркуцкае на Ангарах — вось далёка не поўны спіс штучных вадаёмаў, пабудаваных ў СССР за апошнія гады.

У бліжэйшы час знікнуць з карты рысы буйнага цэнтральна-азіяцкага возера Зайсан, якое знаходзіцца ў вярхоўях Іртыша. Яно «патоне» ў водах Бухтармінскага вадасховішча. Вялікія судны змогуць без перагрузкі ісці з Кітая ў Ледавіты акіяны праз Іртыш і Об. Працягваецца запаўненне гіганцкага Брацкага вадасховішча на Ангарах. Яго аб'ём больш чым у тры разы пераўзыйдзе аб'ём буйнейшага ў свеце штучнага Куйбышаўскага мора.

Стваральныя планы савецкага народа вельмі вялікія. Ужо ў недалёкім будучым новае каласальнае вадасховішча ўзнікне на паўночным усходзе Еўрапейскай часткі СССР — у верхнім цячэнні рэк Камы, Пячоры і Вычагды. Пабудаванае з мэтай перакідкі часткі сцёку паўночных рэк Пячоры і Вычагды праз Каму на поўдзень, у Волгу і Каспійскае мора, якое мялее, гэта вадасховішча будзе крыху меншым за Ладажскае возера.

А Д Казлоўшчыны мы імчымся на поўдзень у легкавой аўтамашыне па гладкаму шасэ. Старшыня вядомага ў Дзятлаўскім раёне калгаса «Слава працы» Павел Фёдаравіч Сарадоеў расказвае аб аграгорадзе, які будзецца ў сельгасарцелі.

Хутка мы зварочваем налева. Уз'язджаем на яшчэ малавяджаную дарогу, паабпал якой насаджаны маладыя дрэўцы.

— Вось гэта галоўная магістраль, якая будзе весці ў наш аграгорад, — тлумачыць старшыня.

Праехаўшы крыху далей, мы сустрэлі бульдозер, які раўняў дарогу, рабіў насып. А вось і цэнтр будаўніцтва. На шырокім полі то тут то там ляжаць цэгла, бярвенне, лес, камень. На роўнай пляцоўцы ўзвышаецца першы беласнежны дом, падведзены да даху.

Разам са старшынёй узнімаемся на першы, затым на другі паверх. Павел Фёдаравіч падводзіць нас да краю сцяны і пачынае расказваць:

— Калі мы абмяркоўвалі рашэнні XXII з'езда КПСС, Праграму нашай партыі, то адначасова выпрацавалі і мерапрыемствы па паспяховаму выкананню велічных задач. Тыя задачы, якія ста-

вядуцца ў Праграме перада працоўнымі вёскі на 20 год, мы вырашылі ажыццявіць за дзесяць.

— Ну, а як жа мы будзем сіраць розніцу паміж горадам і вёскай? — пытаўся некагорта калгаснікі.

Вытворчасць сельскагаспадарчых прадуктаў мы павялічым у некалькі разоў, а хаты ў некаторых калгаснікаў

парк, пабудуем сельмаг. А вось там распачынаем будаўніцтва яшчэ аднаго двухпавярховага дома.

З вышыні другога паверху старшыня паказвае, дзе пройдуць вуліцы, дзе будуць плошчы, дзе размесцяцца культурныя і бытавыя ўстановы.

Аграгорад разлічаны на 3.000 насельніцтва. Шырокія і роў-

не стане, — гаворыць ён. — Бачыце, не так даўно працу распачалі, а ўжо такі палад амаль пабудавалі. Усе работы вядзём комплексна. І вокны, і дзверы ставім, і падлогу кладзём. Першы дом закончым да восені.

Цікавімся назвай горада.

— На пасаджэнні праўлення вырашылі назваць свой горад Дзянісавым. Гэта ў гонар нашага найстарэйшага калгасніка-камуніста Рыгора Міхайлавіча Дзяніска. Паважаны гэта чалавек у вёсцы. Ён штурмаваў Зіміні ў 1917 годзе, удзельнічаў у грамадзянскай вайне, актыўна змагаўся супраць польскіх памешчыкаў і капіталастаў, ваяваў на многіх франтах Айчынай вайны.

— Вялікі гонар усяліцца першым будзе прадастаўлены тым, — працягвае старшыня, — хто будзе працаваць па-ўдарнаму, па-камуністычнаму. А там мы распачнём сельленне хутароў, ліквідацыю старых вёсак.

— Пройдзе толькі дзесяць год, — заключае Павел Фёдаравіч, — і ўсе нашы калгаснікі будуць жыць у прыгожым, добраўпарадкаваным горадзе, у горадзе радасці і шчасця.

Ф. СТАНІШЭУСКІ.

Расце прыгажун-аграгорад

старыя, драўляныя, многія жывуць на хутарах.

Гэтае пытанне ўсхвалявала ўсіх. І вось на агульным сходзе мы вырашылі будаваць аграгорад. Сродкаў у нас дастаткова, бо, пачынаючы з 1959 года, наш калгас перайшоў на грашовую аплату. У выніку крута стала ўзнімацца гаспадарка, а грашовыя прыбыткі ўзраслі ў два разы.

Пры дапамозе спецыялістаў з вобласці распрацавалі праект горада.

— Вось бачыце, — паказвае старшыня на кучу цэгля, — Там у нас будзе будавацца трохпавярховы клуб на 500 месца, а вакол яго будзе разбіты вялікі

ныя вуліцы будуць забудаваны 16-кватэрнымі двухпавярховымі дамамі. Будзе тут і школа-інтэрнат, і пошта, і бальніца. Каля дамоў будуць разбіты сады.

Уважліва разглядаем будучыя кватэры. Кожная такая кватэра на 40, а то і больш квадратных метраў: 2—3 пакоі, ванна. Праектам прадугледжваецца падвесці газ, вадаправод.

У гэты час закончыўся абедзены перапынак, і на будоўлі зноў закіпела работа. Новы горад узводзяць рабочыя Дзятлаўскай міжкалгаснай будаўнічай арганізацыі.

Гутарым з брыгадзірам Рыгорам Сямёнавічам Юрчыкам.

— За намі справа

Паездка да сяброў

ВАРШАВА. На працягу 10 дзён у Польскай Народнай Рэспубліцы знаходзіўся міністр вышэйшай, сярэдняй, спецыяльнай і прафесіянальнай адукацыі Беларускай ССР М. В. Дарашэвіч. У час знаходжання ў Польшчы М. В. Дарашэвіч наведаў вышэйшыя навучальныя ўстановы ў Варшаве, Кракаве, Познані, Лодзі, Катовіцах, пазнаёміўся з пастаноўкай навукова-выкладчыцкай і выхаваўчай работы са студэнтамі, меў шматлікія сустрэчы з прафесарска-выкладчыцкім саставым і сту-

дэнцкай моладдзю польскіх вышэйшых навучальных устаноў.

М. В. Дарашэвіч у час свайго

візіту ў Польшчу быў прыняты кіруючымі работнікамі міністэрства вышэйшай адукацыі ПНР.

Залатыя гадзіннікі ўручаны даяркам

БАБРУЙСК. Звыш 20 год працуе даяркай у саўгасе «Дойнічавы» дэпутат райсавета Марыя Купрыянаўна Сямашка. Лежачы яна ў паўтара раза перавыканала заданне па надою малака ад замацаванай групы кароў. Штомесяц перавыконвае дэдаваныя заданні і сёлета. Нядаўна дырэкцыя саўгаса за дасягнутыя поспехі прэміравала Марыю Купрыянаўну залатым гадзіннікам. Залатымі гадзіннікамі ўзнагароджаны таксама даяркі Раіса Рошчына, Вольга Астаповіч, Аляксандра Млынарская і брыгадзір фермы камуністычнай працы Міхаіл Юшкевіч.

М. ПІРОЖНИКАЎ.

У працы і адпачынку

Мы пабывалі на адным з буйнейшых прадпрыемстваў беларускай сталіцы — трактарным заводзе. Паглядзі, як жывуць, працуюць і адпачываюць людзі, якія робяць чужоўныя трактары, вядомыя не толькі ў Беларусі, але і далёка за яе межамі.

Здымкі, што мы прапануем увазе нашых чытачоў, яскравей за словы гавораць аб тым, якія ўмовы створаны для жыцця і працы беларускіх рабочых.

На здымку 1 — механічны цэх № 3, абсталяваны навейшай сучаснай тэхнікай. Навокал — чысціня і парадак.

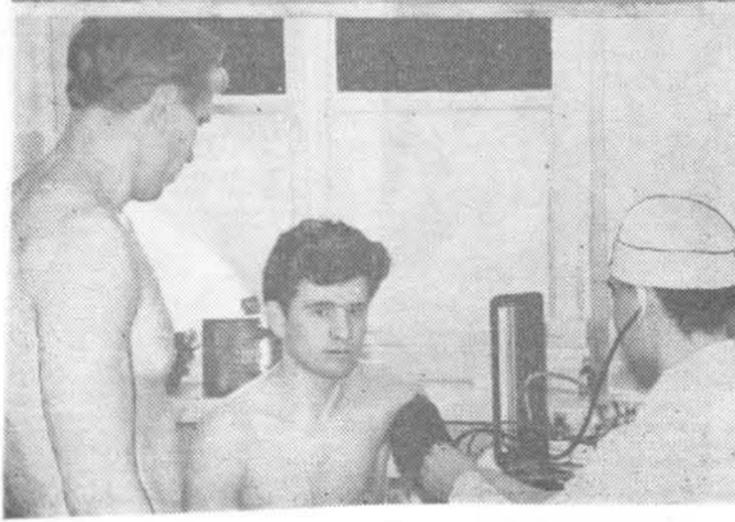
Скончыўся працоўны дзень. Не толькі выкананы, але і перавыкананы дзённыя нормы. З добрым настроем пакідаюць рабочыя свой завод, каб адпачыць, а заўтра з новымі сіламі — зноў за працу [здымак 2].

Пільна сочаць за станам здароўя рабочых заводскія ўрачы. На здымку 3 — фельчар І. Сашко аглядае токараў А. Васільева і Г. Ткачова.

«За здароўе маладых!» — гэты тост паднялі ў Палацы шлюбу сябры і таварышы рабочых з трактарнага, якія вырашылі спалучыць свой лёс і ўсё жыццё кроцьці побач [здымак 4].

Сям'я Аляксандра Усцінавіча Захарэнкава — рабочага мадэльнага цэха вечарам сабралася ля тэлевізара. У поўным дастатку жыве гэта сям'я [здымак 5].

Тэкст і фота А. Захарэнкі.

ДАСТОЙНЫ НАШЧАДАК

ПА ДАКУМЕНТАХ АРХІВУ
ВАСІЛЯ ЗАХАРКІ І ІВАНА
ЕРМАЧЭНКІ

Мікола Абрамчык¹⁾ часта выхваляецца:
— Я не самазваны прэзідэнт, як Ра-
дусь Астроўскі. У маім партфелі ля-
жыць тэстамент самога Васіля Захаркі.
Ён, паміраючы, яшчэ ў 1943 годзе адпі-
саў мне ўладу.

Какоць, што тэстамента ніхто не ба-
чыў, што гэта ўяўленне хворай фантазіі
чалавека, які можа сябе аб'явіць не толь-
кі прэзідэнтам, але і каралям. Але спра-
ва не ў гэтым. Справа ў тым, што Міко-
ла Абрамчык выдае сябе за прэзідэнта,
ганарыцца тым, што ён дастойны нашча-
дак справы Захаркі.

Хто ж такі Захарка? Чаму ён так лю-
бы Міколу Абрамчыку?

Калі ў 1920 годзе Чырвоная Армія
прагнала беларускіх акупантаў з Ус-
ходняй Беларусі, асколкі створанай яшчэ
пры кайзераўскай акупацыі Беларусі
рады ў асобе Крычэўскага, Захаркі, Ер-
мачэнкі і іншых апынуліся ў чэшскай
Праге.

У сваіх мемуарах, якія Ермачэнка не
паспеў выдаць у акупіраваным гітлераў-
цамі Мінску, ён так апісвае той перыяд у
адшчапенскай дзейнасці нацыяналістаў:

«Пасля вайны, а такжэ дзякуючы ўці-
ску большавіцка-польскаму, якім ціснуў
(а мова ж, мова! — Л. П.) усялякія праў-
ленні беларускага нацыяналізму, дык у
Еўропе сабралася значная колькасць бе-
ларусаў, якія мелі свае культурныя ася-
родкі ў Празе, Берліне і Парыжы, дзе
мелі самастойныя арганізацыі і выдава-
лі самастойныя перыядычныя часопісы
(быццам бы назва «часопіс» не гаворыць
аб перыядычнасці — Л. П.).

Гэтак Прага Чэшская, дзякуючы
вельмі добрым адносінкам (заўважце,
вельмі добрым — Л. П.) чэшскаму ўраду
на доўгі час была цэнтрам беларускага
культурнага жыцця. Тут выдаваліся ча-
сопісы, шмат студэнтаў вучыліся на чэш-
скіх і нямецкіх факультэтах.

Пасля з'езду ў Празе Чэшскай, дзя-
куючы гасціннасці чэшскага ўраду і наш
беларускі ўрад на чале з прэзідэнтам
П. Крычэўскім і ягоным заступнікам
В. Захаркай такжэ жылі ў Празе».

Жылі, чарнілі Бацькаўшчыну ў сваіх
«перыядычных часопісах» і чакалі, калі
які-небудзь захопнік накіруецца
на ўсход і яны зоймуць па традыцыі
сваё месца ў фургоце акупацыйных ар-
мій.

Доўга чакалі яны гэтага часу, амаль
20 год. І такі час наступіў.

«Калі ў 1939 годзе, — піша далей Ер-
мачэнка ў сваіх мемуарах, прысвечаных
гаўляйтару Кубе, — на ўсходзе пры-
гатаўляліся сабыцця як вайна з Польш-
чай, то беларуская эміграцыя ў Пра-
зе на чале са старшынёй рады БНР
В. Захаркай падала на імя фюрэра ня-
мецкай дзяржавы мемарандум».

Перад намі гэты дакумент нацыя-
нальнай здрады. Падаём цытаты з гэтага
дакумента на той мове, на якой ён напі-
саны і падпісаны чорным атрамантам
В. Захаркам.

«Его превосходительству господину
вождю немецкого народа канцлеру Не-
мецкой Империи.
Председатель Белорусской Народной
республики.

Предвидя неизбежность событий... как
главный председатель белорусского на-
рода уполномоченный для защиты его
национальных прав и интересов, считаю
своим долгом дать Вашему превосходител-
ству накануне этих событий настоя-
щий доклад».

На пачатку гэтага даклада Захарка
паглыбляецца ў гісторыю, каб даказаць
Адольфу Гітлеру, быццам беларускі на-
род нічога супольнага не мае з братнімі
рускім і украінскім народамі, што «бело-
русская народность сформировалась в
близком соседстве с немецким орденом
меченосцев». Так псы-рыцары, якіх бела-
русы білі разам з рускімі, сталі родны-
мі братамі нацыяналістаў.

«Народы Прибалтики, — разважае
далей Захарка²⁾, — называют белорусов
кривичанами. Когда и кем, при каких
обстоятельствах было перенесено в Кри-
вию название Русь или Белоруссия,
истории неизвестно».

З усіх прыведзеных псеўдагістарыч-
ных довадаў Захарка робіць вывад, што
«для отождествления белорусского на-
рода как с украинским, так особенно с ве-
ликорусским нет абсолютно никаких дан-
ных».

Даказаўшы, такім чынам, што Бела-
русь можа развівацца толькі пад кіраў-
ніцтвам гітлераўскай Германіі, Захарка
пераходзіць да больш блізкіх мэт.

Па-першае, патрэбны грошы. Просячы
іх у Гітлера, Захарка не пашкадаваў і
ўрад, «дзякуючы вельмі добрым адносін-
кам» якога і гасціннасці, Захарка жыў у
Праге.

Белорусы, — скардзіцца Захарка, —
за время пребывания в Чехословакии
не получили от названного правительства
ни одного талера».

Словам, дайце грошы для «нацыя-
нальнай дзейнасці» на карысць гітлераў-
скай Германіі. За грошы мы, нацыяна-
лісты, зробім усё.

«Будучи убежденным в том, — піша
ў канцы мемарандума Захарка, — что
какие бы события ни развернулись в
Европе, Германская Империя будет
играть в них всегда первую роль, я по-
корнейше прошу Ваше превосходитель-
ство, сообразовываясь с интересами
шестнадцатимиллионного белорусского
народа к тому, чтобы стать суверенным
хозяйном на своей земле и поддержать
это право как силой вашего гениального
авторитета, так и силой возглавляемой
Вами Великой Германской Империи».

Председатель Белорусской народной
республики Захарко. 20. IV. 1939 г.
Прага».

Так здраднік запрашаў фашыстаў на
беларускую зямлю грабці, руйнаваць і
паліць яе гарады, знішчаць людзей.

2 жніўня 1939 года Ермачэнка пера-
даў мемарандум і даклад былому нямец-
каму паслу ў Чэхаславакіі фон Генке.
Той накіраваў дакументы здрады ў Бер-
лін. 3 жніўня 1939 года Захарка і Ер-
мачэнка тэлеграмай былі выкліканы ў Бер-
лін ў Міністэрства замежных спраў «для
больш шырокай інфармацыі ў бела-
рускіх пытаннях»³⁾.

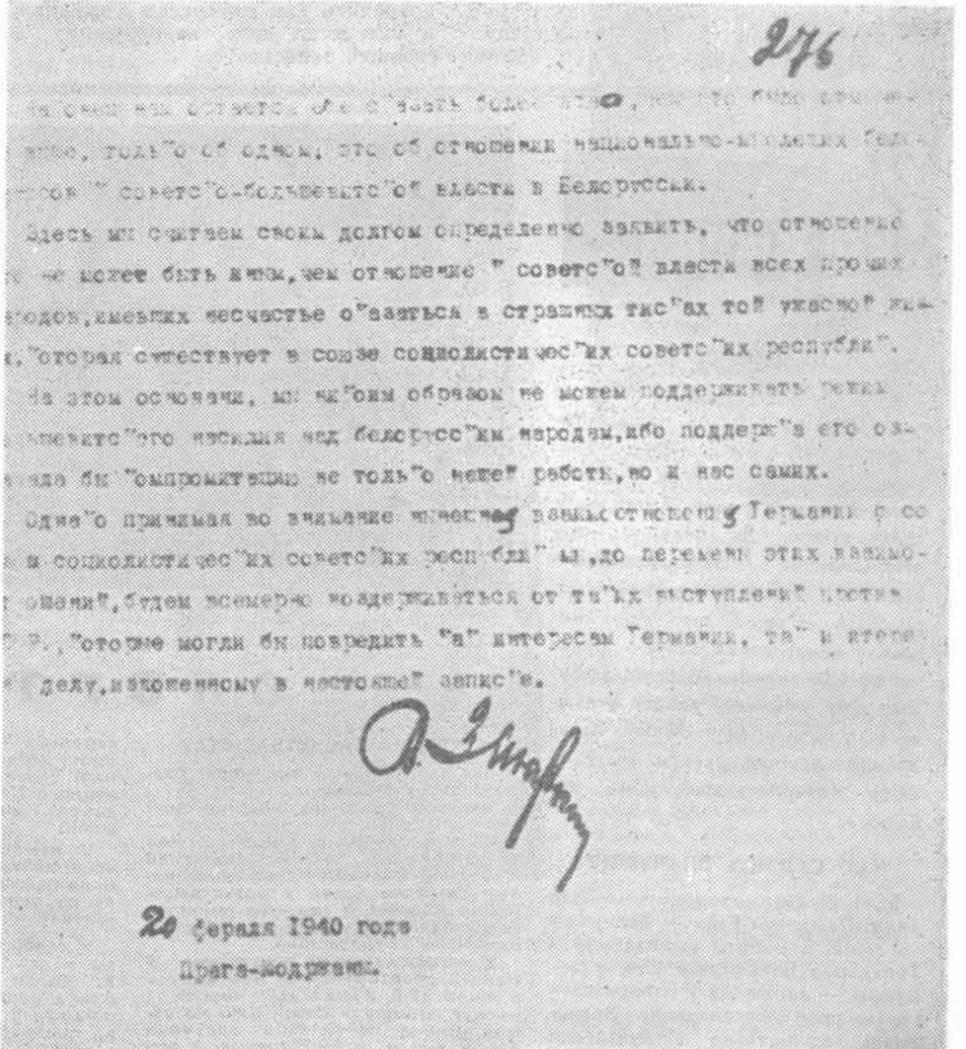
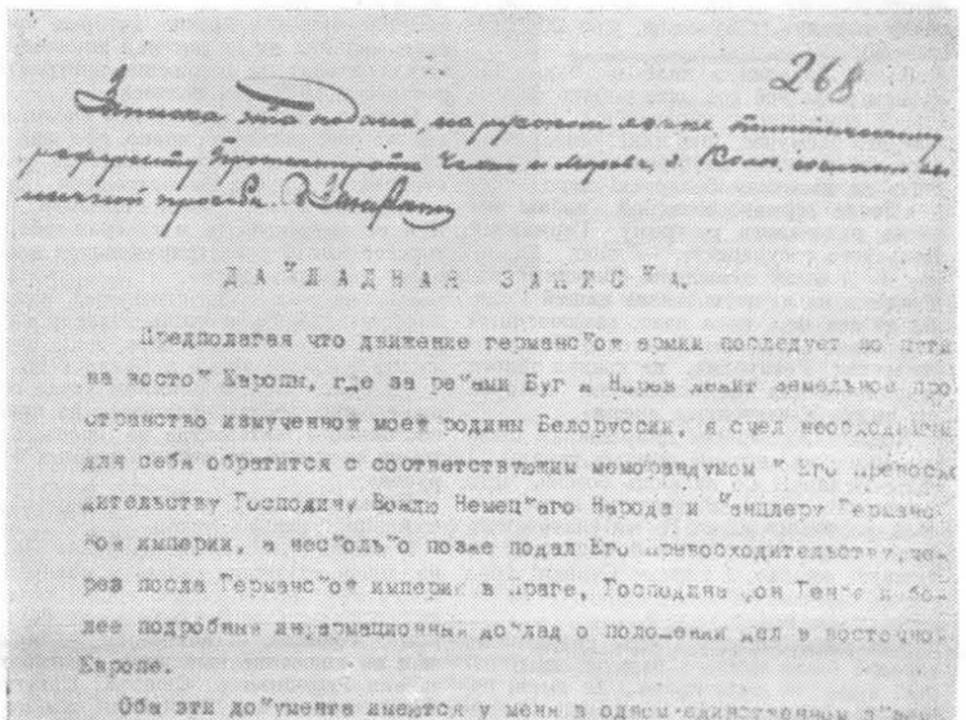
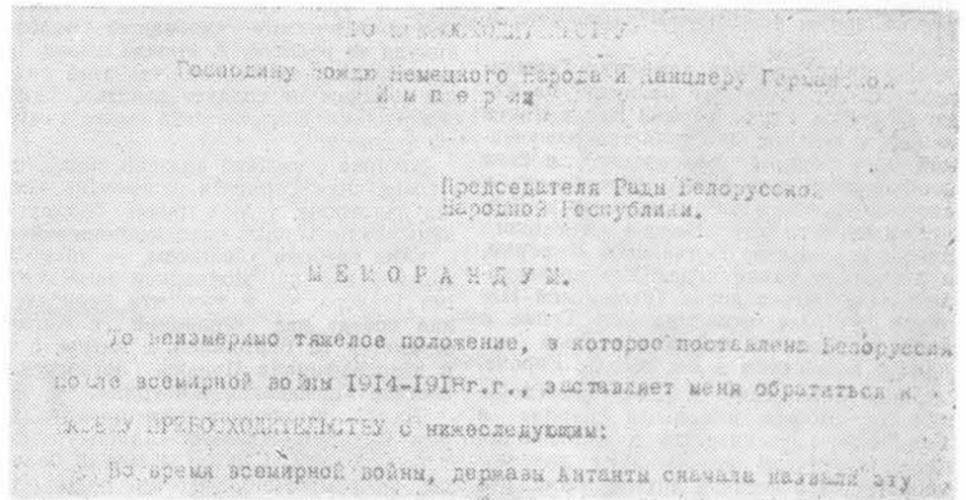
«После двух бесед, — запісаў Захар-
ка, — продолжавшихся каждая по два
с половиной часа, с заведующим Восточ-
ным департаментом г. Мейер Гейден-
Гагеном, я получил заверение, что Гер-
мания стоит против единой неделимой
России и что поход ее на Восток зави-
сит от общего положения в Европе».

Прыгрэтыя легатыёнерам Мейер
Гагеном і ўзрадаваныя тым, што гітле-
раўскай Германія так, як і яны, хоча
расчляніць Савецкі Саюз і знішчыць
паасобку кожна яго народ, здраднікі
вярнуліся ў Прагу і распачалі сваю дзей-
насць. Задаволеныя тым, што Гітлер даў
ім магчымасць для гэтай здрадніцкай
дзейнасці, яны пісалі фюрэру з Прагі:

«Белорусы впервые после потери
своей государственной независимости
исторического княжества Белорусско-Ли-
товского получают свободу хотя и на чужой
земле для своей национальной само-
деятельности данную им великим вожд-
ем немецкого народа Адольфом Гитле-
ром».

Не будзем казаць нічога аб мове —
як беларускай, так і рускай — гэтых
прэтэндэнтаў на дзяржаўны партфелі,
скажам толькі, што «самодетельность»
зраднікаў заключалася ў тым, што яны
руліва падлічвалі, дзе і колькі ёсць бе-
ларусаў за мяжой, якія могуць спатрэ-
біцца Гітлеру ў якасці гарматнага мяса.
У той час Чэхаславакію і Польшчу тап-
таў фашысцкі бот. Нацыяналісты з не-

цярплівасцю чакалі, калі гэты бот сту-
піць на беларускую зямлю.
(Заканчэнне на 4-й стар.)

¹⁾ За мяжой, у Францыі, жывуць два
Міколы Абрамчыкі. І абодва ў мінулым —
гітлераўскія памагатыя. Гутарка ў гэтым
артыкуле будзе ісці не аб былым гітле-
раўскім паліцаі і забойцы мірных людзей
ў Радашковічах і Вілейцы Міколу Абра-

чыку, а аб яго дзядзьку — сённяшнім
«прэзідэнце» Міколу Абрамчыку.

²⁾ Бачыце, хоць і больш родныя яму
мечаносцы, але піша ён на рускай мове.

³⁾ З тых жа ўспамінаў І. Ермачэнкі.

ДАСТОЙНЫ НАШЧАДАК

(Пачатак на 3-й стар.)

20 лютага 1940 года, калі ўз'яднаны шчаслівы беларускі народ быў заняты мірнай стваральнай працай, В. Захарка паслаў новую «докладную записку». У ёй гаварылася:

«Предполагая, что движение Германской Армии последует по пути на Восток Европы, где за реками Буг и Нарев лежит земельное пространство измученной моей родины Белоруссии, я счел необходимым для себя обратиться с соответствующим меморандумом к Его превосходительству Вождю немецкого народа и канцлеру Германской Империи, а несколько позже подал Его превосходительству через посла Германской Империи в Праге господина фон Генке и более подробный информационный доклад о положении в Восточной Европе.

Наше обращение к Его превосходительству Вождю немецкого народа и Германского государства в изложенном вышеупомянутом меморандуме диктовалось тем, что нигде в другом месте, как только в лице Его превосходительства мы видим нашу надежду на помощь историческому 20-миллионному белорусскому народу». (Заўважце, ужо 20-мільённаму).

Далей Захарка з вялікім задавальненнем вітае ўсё тое, што робяць фашысты ў зняволеных еўрапейскіх краінах. Але яго засмучае, што такі «шчаслівы дэс», як у гэтых акупіраваных краінах, яшчэ не напаткаў беларускі народ.

«После германо-польской войны мы очень радовались разгрому Германией Польского государства, — піша Захарка, — и были окрылены большими надеждами на лучшую жизнь нашей Родины до тех пор, пока пакт, заключенный Германией с Союзом Советских Социалистических Республик, не создал такого печального для нас положения, которое мы видим в настоящее время».

Нацыяналістычным цемрашалам было вельмі сумна, што на мірныя гарады і сёлы Беларусі не падаюць бомбы, што фашысцкія танкі не топчучь калгасныя палі, не ломяць сады. Гэтыя «патрыёты» былі «окрылены большой надеждой на лучшую жизнь», і раптам Савецкі ўрад сваімі мірнымі захадамі адцягнуў на некаторы час вайну.

Але хоць Захарку і яго сябрам па здрадзе было сумна і балюча, яны, барані божа, не мелі права і не смелі папракаць фюрэра ў яго дзейнасці. Захарка, «предвидя бой с Москвой», толькі шчыра просіць, калі пан фюрэр палічыць патрэбным кінуць свае войскі на Усход, няхай ласкава не забудзе ўзяць у фургон акупацыйнай арміі іх — здраднікаў.

У «Докладной записке», як і ў «Мемо-

рандуме», Захарка ўсхваляў захопніцкую палітыку Гітлера і даваў яму свае парады. Так, напрыклад, аб прыгнечаным гітлераўцамі польскім народзе Захарка пісаў у «Докладной записке»: «Поляк, как политический свободный человек, нигде не годится. А отсюда вывод напрашивается сам собой, что этой свободы полякам не следует давать». Так з беларускага нацыяналіста вылез ачмураўлы фашыст.

Захарка з вялікай надзеяй чакаў, што гітлераўская Германія разгроміць заходнія дзяржавы, у якіх цяпер беларускія нацыяналісты звіль свае змяніныя гнёзды.

«Мы глубоко убеждены, — пісаў Захарка ў той жа «Докладной записке» на імя Гітлера, — в том, что окончательная победа над Францией и Англией останется за Германией, а вместе с тем и этнографичная Польша останется в составе Германской Империи».

Далей, выслужваючыся перад Гітлерам, Захарка дакладна падлічыў, дзе і ў якой колькасці ёсць за мяккой беларусы, якія могуць запоўніць рады гітлераўскай арміі.

«Уже в настоящее время количество белорусов вместе с военнопленными бывшей польской армии, которые после освобождения их из лагерей военнопленных переходят на положение эмигрантов, достигает 45 тысяч человек.

Однако, как ни велико это число, оно все же еще далеко не полно, ибо, как показывает опыт, продолжающаяся регистрация белорусов белорусскими организациями как в самой Германии, так и в ее протекторате и генерал-губернаторстве число регистрирующихся возрастает с каждым днем».

Апрача тых зарэгістраваных ваеннапалонных, Захарка раіць Гітлеру выкарыстаць і тое насельніцтва, якое знаходзіцца ў прыграніччы з Беларуссю:

«В одном Белоподляском уезде генерал-губернаторства проживает на правах постоянного жительства не меньше 70 тысяч частично сполонизированных белорусов».

Бяры іх, фюрэр, апрамай у фашысцкія мундзіры і гані на Усход.

У канцы «Докладной записки» Захарка, нізка схіліўшы галаву, сцвярджае, што і яму, як яго сябру, хоць і хочацца хутчэй бацьчы свой народ у гітлераўскім ярме. «Однако, — абяцае ён, — принимаемая во внимание нынешние взаимоотношения Германии с Союзом Советских Социалистических Республик, мы до перемены этих взаимоотношений будем всемерно воздерживаться от таких выступлений против СССР, которые могли повредить как интересам Германии, так и интересам делу, изложенному в настоящей записке».

Прыцхлі здраднікі. У друку не бачна было антысавецкіх артыкулаў. Але ў нацыяналістычным кодле разгарэлася грызня. Бебурнацы ніяк не маглі падзяліць партфеляў у тым урадзе, які створаў гітлераўцы ў акупіраванай Беларусі. Жадаючы на пост «прэзідэнта» было шмат: Ермачэнка, Шчорс, Астроўскі. Захарка ж лічыў, што ён перш за ўсіх заслугоўвае такога гонару. Спрачаліся, грызліся і так да самай вайны не вырасылі нічога.

Нарэшце, наступіў доўгачаканы нацыяналістычным здраднікам дзень, калі запалалі беларускія гарады і сёлы, калі палілася народная кроў. 22 чэрвеня 1941 года гітлераўская Германія напала на Савецкі Саюз. Узрадаваліся нацыяналісты. У дзень нападу на Савецкую краіну гітлераўскіх палчышч у Празе сабралася рада. Захарка прачытаў зварот да беларускага народа, у якім ён заклікаў савецкіх людзей рабскі падпарадкоўвацца акупантам.

«Ахвотна выполняйце ўсе распараджэнні, — пісаў Захарка, — як германскіх уладаў, так і беларускага нацыянальнага ўраду, які будзе створаны».

У канцы лістоўкі, пажадаўшы «поспеху і славы Германской арміі», Захарка ўсклікаў: «Няхай жыве яе галоўны павяліцель Адольф Гітлер!»

Захарка чакаў, што цяпер за ўсе яго старанні гітлераўцы паклічуць яго ў Мінск, пасадзяць на трон і скажучь:

— На табе, Васіль, дзяржаву ад Балтыйскага да Чорнага мора, аб якой ты пісаў у «Меморандуме» Гітлеру, і кіруй ёю, а мы выканалі свой ганаровы абавязак і ідзём дахаты. Ааухвядэрээн.

Але ішоў час, і ніхто Захарку не клікаў. Яго сябры Акінчыц, Ермачэнка, Астроўскі, Езавітаў занялі сякія-такія пасады ў гітлераўскім акупацыйным апарце. Аб беларускім урадзе ніхто і не думаў. Гітлер не дзеля таго ішоў на Усход, каб дзяліць з кім-небудзь уладу, тым больш з нейкім там Захаркам. Выкарыстаў яго, калі была патрэба, і марш у куток. Так і памёр Захарка, не дачакаўшыся ўзнагароды за здраду. Толькі ў студзені 1944 года, калі гітлераўцы адчулі, што ім не ўтрымацца на беларускай зямлі, генеральны камісар Беларусі генерал войск СС фон Готберг прызначыў «прэзідэнтам» БЦР Астроўскага. Ён думаў, што пры дапамозе гэтай марыянэтки яму ўдасца ашукаць беларусаў, выклікаць братазбойную вайну, пасварыць з рускімі. Не ўдалося. Беларусы разам з рускімі, украінцамі і іншымі братнімі народамі выгналі вон з краіны акупантаў і іх прыхвасняў. Астроўскі, Абрамчык, Станкевіч, апынуўшыся за

мяккой, зноў грызучца між сабой за «прэзідэнткае» крэсла, б'юць сябе ў грудзі, крычаць да хрыпаты, што яны сапраўдныя прадстаўнікі беларускага народа.

Мікола Абрамчык сцвярджае, што Захарка яму і больш нікому адпісаў уладу. І тут вельмі дарэчы ўспомніць народную прымаўку: «Скажы мне, хто твой прыцель, і я скажу, хто ты».

Дакументы, якія мы цытавалі тут, яскрава сведчаць аб нікчэмнай здрадніцкай ролі Захаркі, якую ён адыграў пры падрыхтоўцы фашыстамі нападу на Савецкую краіну. Цяпер ужо Мікола Абрамчык, дастойны нашчадак Захаркі.

пасылае «Докладные записки» і «Меморандумы» накіталт тых, якія пісаў Васіль Захарка, сваім новым гаспадарам, «покладая надежду на лучшую жизнь». Не дачакаецца.

Леанід ПРОКША.

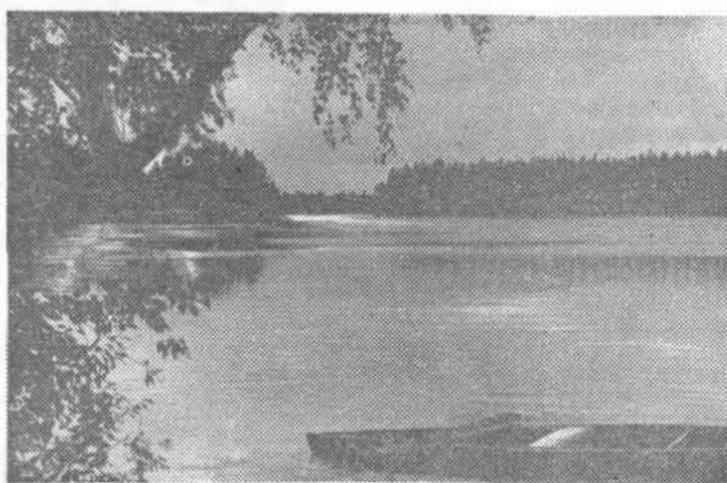
ЯДЗЕРНАГА ВЫБУХУ НЕ АДБЫЛОСЯ

НЬЮ-ЙОРК, 4 чэрвеня. Злучаныя Штаты планавалі запусціць з дапамогай ракеты ядзерны заряд і ўзарваць яго на вялікай вышыні над востравам Джонстан у Ціхім акіяне. Як паведамляюць амерыканскія інфармацыйныя агенцтвы, камісія па атамнай энергіі ЗША аб'явіла, што праз некалькі мінут пасля запуску ракеты афіцэр службы бяспекі вымушан быў знішчыць ракету з зямлі з-за непаладак у сістэме навадзення. Асколкі ракеты ўпалі ў акіян. Ядзернага выбуху не адбылося.

ЧАС СУДЗІЦЬ ЗЛАЧЫНЦУ

БОН. Улады заходнегерманскай зямлі Паўночны Рэйн — Вестфалія звольнілі з работы выкладчыка з Гельдэрна Вольфганга Ота, у мінулым — вартавога ў гітлераўскім канцлагеры Бухенвальде. Звальненне афіцыйна абгрунтавана «абвінавачаннямі, выстаўленымі супраць Ота ў сувязі з яго работай у канцлагеры».

Як паведамлялася, некалькі тыдняў таму назад удава Эрнста Тэльмана Роза Тэльман выставіла супраць Ота абвінавачанства ў тым, што ён удзельнічаў у зверскім забойстве Тэльмана ў Бухенвальдзе.

На Нёмане.

Фотазвод Ул. Дагаева.

СПОРТ

СУСТРЭЧА БАСКЕТБАЛІСТАУ

Два дні ў Мінску выступалі баскетбалісты Польшчы.

Жаночая каманда Варшаўскай акадэміі фізічнага выхавання — адна з мацнейшых у краіне. Яна дзясціразовы чэмпіён Польскай Народнай Рэспублікі, некалькі разоў прымала ўдзел у розыгрышы кубка Еўропы. У нядзелю польскія баскетбалісты сустраліся з мінскай камандай «Буравеснік».

У пачатку гульні ініцыятыва ў нашых спартсменах — яны вядучь з лікам 12:8. Аднак усё часцей і часцей атакуюць гасцей. Ужо на сёмай хвіліцы ім удаецца зраўняць лік, а затым выйсці ўперад. З вынікам 83:65 у карысць варшаўскіх спартсменах закончылася гэта сустрэча.

Затым на пляцоўку выйшлі мужчыны — мінская каманда «Спартак» і «Легія» (Польшча). Гаспадары пляцоўкі ўзялі рэванш. Спартакаўцы выйгралі з лікам 85:70.

МАТЧ ПЯЦІБОРЦАУ

Матч па сучаснаму пяціборству (конныя скачкі, фехтаванне,

стрэльба з пісталета, плаванне і крос) адбыўся ў Мінску. У ім прынялі ўдзел зборныя каманды Савецкага Саюза, Літвы, Кіргізіі, Беларусі і маладзёжная каманда Арменіі.

У камандным заліку перамагла зборная краіны. Другое месца заняла каманда БССР, якая лідзірвала да перапапошняга віду спаборніцтваў — плавання.

У асабістым заліку першае месца заняў чэмпіён СССР 1960 г. Х. Сельг — 4633,5 ачка. Другое месца далася беларускіму пяціборцу Е. Цярэнцэву, які адстаў ад пераможцы на 64 ачкі.

НАПЕРАДЗЕ — МІНЧАНЕ

У Каўнасе праходзілі спаборніцтвы студэнтаў інстытутаў фізікультуры — Беларускага, Смаленскага, Латвійскага і Літоўскага.

Матчавая сустрэча закончылася перамогай студэнтаў Беларускага інстытута фізікультуры — 299,5 ачка. На другім месцы — Смаленскі інстытут — 242 ачкі і на трэцім — Латвійскі — 221,5 ачка.

Падаўжаюцца пасажырскія трасы

ГОМЕЛЬ. Тут здадзена ў эксплуатацыю першая чарга тралейбуснай лініі працягласцю сем кіламетраў. Яна звязвае аэрапорт з вакзалам.

З кожным годам павялічваецца працягласць ліній гарадскога і загараднага пасажырскага транспарту абласнога цэнтра. Да вясенне-летняга сезону адкрыта 27 новых аўтобусных маршрутаў. На лініі дадаткова вышла каля 40 аўтобусаў. Зараз аўтобусныя лініі звязваюць Гомель з большасцю раённых цэнтраў, таксама з буйнейшымі сельскімі населенымі пунктамі.

ДЛЯ ЗАХОДНЯЯ ЕУРОПЫ

Слухайце штодзённа нашы радыёперадачы па сярэднеўрапейскаму часу на сярэдняй хвалі 227 метраў (ці 1322 кілагерцаў) з 6 да 7 гадзін, з 16.00 да 17.00 і з 21.00 да 21.30;

на кароткай хвалі 30,83 метра (ці 9730 кілагерцаў) з 6 да 7 гадзін.

На нядзелях: на хвалях 30,83 метра і 227 метраў з 6 да 9 гадзін і з 10 да 13 гадзін;

НА БЕЛАРУСКАЯ МОВЕ

Па серадах — ад 21 гадзіны 30 мінут па Грынвічу, або ад 22 гадзін 30 мінут па сярэднеўрапейскаму часу на хвалі 31 метр ці 9520 кілагерцаў і на хвалі 41 метр ці 7380 кілагерцаў;

на нядзелях — ад 7 гадзін раніцы па Грынвічу, або ад 8 гадзін раніцы па сярэднеўрапейскаму часу на хвалях 30,83 метра і 227 метраў.

ДЛЯ ЗША І КАНАДЫ

Слухайце штодзённа нашы радыёперадачы па нью-йоркскому

часу з 19.30 да 20.30 на хвалі 31,04 метра (ці 9665 кілагерцаў), 31,23 метра (ці 9605 кілагерцаў), 41,15 метра (ці 7290 кілагерцаў).

НА БЕЛАРУСКАЯ МОВЕ

Па суботах — ад 20 гадзін да 20 гадзін 30 мінут па нью-йоркскому часу на кароткіх хвалі: 31,04 метра (ці 9665 кілагерцаў), 31,23 метра (ці 9605 кілагерцаў), 41,15 метра (ці 7290 кілагерцаў).

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі праспект, 77. Дом друку. Для пісьмаў: Мінск, паштовае скрынка № 14.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ